

Tropary a kondaky při liturgii

Konkrétní případy (s úpravou pro místní praxi)

Neděle: ① Nedělní tropar ② Svatým chrámu: ... (vynechává se, má-li toho dne svátek svatý s křížkem)
③ Svatému toho dne dle pevného kalendáře (může se zpívat jednomu či dvěma svatým toho dne).

Kondaky ve stejném pořadí. Po »Sláva...« následuje kondak odpovídající poslednímu troparu. Po »I nyní...« následuje „Nazahanbitelná zastánkyně...“

Je-li posváteční období svátku z Dvanáctera: zpívá se po nedělním troparu ještě také tropar svátku a místo „Nazahanbitelná zastánkyně...“ je kondak svátku. V chrámech svátku Páně či Bohorodice se v tyto dny nezpívá tropar a kondak chrámu (dle naší praxe se nezpívají ani v chrámu zasvěceném svatým). Mají-li svátek dva svatí, zpívá se jen prvním.

1.) zvláštní případ — neděle s pohyblivým svátkem svatého (např. dle Triodu):

Pokud je v pohyblivém kalendáři svátek světce – jako téma neděle – (např. v době triodu: Řehoře Palamy, Jana Sinajského, Marie Egyptské nebo svatých Otců atd.), pak mají přednost před obyčejným světce z pevného kalendáře, jemuž se tropar nebere. (Tropar nedělní, svatému, kondak nedělní a svatému, poté „Nazahanbitelná zastánkyně křesťanů...“)

Památka světce jako téma neděle – je to hlavní svatý pro ten den (proto se tropar obyčejnému světci z pevného kalendáře tropar nebere, není-li však v pevném kalendáři svátek velkého svatého s křížkem). Pokud má neděle jako téma svátek svatého či svatých, a v pevném kalendáři má zároveň svátek velký svatý s křížkem, pak se berou oba tropary (pohyblivému svátku i světci z pevného kalendáře). Nejprve velkému svatému. (Svatí z velkopostních nedělí se pro tento případ nepočítají jako velcí. Svatí Otcové u nedělí svatých otců se počítají jako „velcí svatí“.)

1. a 3. velkopostní neděle (oslava Pravoslaví a uctívání Kříže) se berou jako svátky s křížkem.

Na neděli Pravoslaví: tropar nedělní, tropar Obrazu. Sláva... I nyní... Kondak Obrazu (dle triodu).

Na křížové neděli: tropar nedělní, tropar kříži. Sláva... I nyní... Kondak kříži.

Popaschální neděle: (2. neděle paschální) Tomášova (bez nedělního troparu hlasu): tropar z triodu, Sláva... I nyní... Kondak z triodu.

Ostatní neděle po Pasše až do Padesátnice – začíná se vždy troparem nedělním.

Na (3.) neděli myronosic: po nedělním je tropar sv. Josefu z triodu (a případně další tropar z triodu); Sláva... kondak myronosicím z triodu; I nyní... kondak Paschy.

Na (4.) neděli „o mrtvicí raněném“: po nedělním troparu (tropar svatému dne) následuje Sláva... kondak neděle z triodu; I nyní... a kondak Paschy.

Na (5.) neděli Samaritánky: po nedělním troparu následuje tropar půlení z triodu; Sláva... kondak Samaritánce z triodu; I nyní... kondak půlení z triodu.

Na (6.) neděli „o slepém“: po nedělním troparu (tropar svatému dne) následuje Sláva... kondak nedělní z triodu; I nyní... kondak Paschy.

Na (7.) neděli svatých Otců: po nedělním následuje tropar Nanebevstoupení, pak tropar Otcům (obecný); Sláva... kondak Otcům; I nyní... kondak Nanebevstoupení.

1. neděle po Padesátnici (všech svatých): nedělní tropar a tropar všem svatým (tj. obvyklý sobotní tropar); Sláva... I nyní... kondak všem svatým.

Případne-li v pevném kalendáři na tyto neděle svátek „velkého svatého“, pak se přidává do služby jeho tropar a kondak.

2.) Celoročně platí: má-li svátek „velký svatý“, pak se nebere tropar a kondak světcům chrámu.

Dva tropary svatým dne se berou je v případě uvedeném u č. 1 nebo v případě, že mají toho dne svátek dva velcí svatí (resp. kalendář předepisuje službu dvěma svatým).

3.) Pozor, v době triodu — ale jen u přípravných a popaschálních nedělí — se místo obvyklých nedělních kondaků (z oktoichu) berou kondaky určené pro neděli triodem (tj. dle témat nedělí).

„Velkým světcem“ se myslí každopádně svatý, která má službu s bděním (s litjí). (Takový den bývá v kalendáři označen poznámkou „svátek“ nebo je jméno svatého zvýrazněno zvětšeným písmem. Pouze tučně vysázené jméno nestačí – to totiž ještě nemusí znamenat zvláštní službu). Svatý s polyjelejem či šestiručný ☩ se dle typikonu nebere jako velký svatý (představený však může požehnat, a odpovídá to místní zjednodušené praxi, aby byl považován i svatý s polyjelejem za „velkého svatého“).

Pro místní potřebu považujeme za „velkého svatého“ toho, kdo je v kalendáři označen jakýmkoliv křížkem: ☩ nebo ✚ Za „malého svatého“ považujeme svatého označeného ☩ ☩ nebo je bez označení.

Konkrétní postupy v chrámu zasvěceném světcí

Pro neděli, kdy má svátek velký svatý (u nás i střední) ☩ nebo ✚
(tj. svatý s bděním; u nás každý svátek s křížkem tedy i svatý s polyjelejem):

❶ Tropar nedělní, ❷ svatému toho dne. ❸ Kondak nedělní. ❹ »Sláva...« Kondak svatému toho dne. ❺ »I nyní...« Nezahanbitelná zastánkyně... (*Tropary a kondaky světcí chrámu se ten den nezpívají.*)

Pro neděli, kdy má svátek malý či obyčejný svatý ☩ či ☩
(tj. u nás svatý bez polyjeleje; jen šestiručný nebo s obyčejnou službou):

❶ Tropar nedělní, ❷ světcí chrámu, ❸ svatému toho dne (*může se zazpívat i druhý tropar dalšímu svatému toho dne, je-li*). ❹ Kondak nedělní, ❺ světcí chrámu. ❻ »Sláva...« Kondak svatému toho dne. ❼ »I nyní...« Nezahanbitelná zastánkyně. (*Konají-li se toho dne památky dvou svatých, pak se kondak prvnímu svatému zpívá před „Sláva“ a kondak druhému svatému po „Sláva“*).

Konkrétní postup pro všední den, má-li svátek velký svatý ☩ nebo ✚

❶ Tropar svatého toho dne. ❷ »Sláva...« Kondak svatého toho dne (z kalendáře). ❸ »I nyní...« Nezahanbitelná zastánkyně křesťanů... (*Takto lze u nás sloužit i v případě, že má svátek svatý s polyjelejem.*)

Postup pro všední den, má-li svátek malý či šestiručný svatý ☩ či ☩

❶ Tropar tropar dni v týdnu, ❷ světcí chrámu a ❸ tropar světcí toho dne dle kalendáře (a případně i druhému světcí). Kondaky: ❹ dle dne v týdnu, ❺ svatého toho dne. ❻ »Sláva...« Se svatými upokoj... ❼ »I nyní...« Nezahanbitelná zastánkyně...

Postup pro sobotu, má-li svátek malý či šestiručný svatý ☩ či ☩

❶ Tropar všem svatým a ❷ tropar světcí toho dne (případně i druhému světcí). ❸ Kondaky: svatému toho dne ❹ »Sláva...« Se svatými upokoj... ❺ »I nyní...« kondak všem svatým („Jako prvotiny...“)

V chrámech svátku Páně nebo Bohorodice ve všední den či v sobotu:

Tropary: ❶ chrámu, ❷ dne v týdnu a ❸ světce dne. Kondaky: ❹ dne v týdnu, ❺ světce dne, ❻ »Sláva...« Se svatými upokoj... ❼ »I nyní...« kondak chrámu.

Ve středu a pátek se tropar dne v týdnu (tj. kříži) dává na první místo. V chrámu Bohorodice pak následuje tropar chrámu (v chrámu svátku Páně se dnes tropar chrámu nezpívá, protože je nahrazen troparem dne v týdnu, tj. kříži). Pak světcí z kalendáře. Kondak dne v týdnu (jen v chrámu Bohorodice), světcí dne, »Sláva...« Se svatými upokoj... »I nyní...« kondak chrámu.

V sobotu: tropar chrámu, tropar všem svatým a tropar světcí toho dne (případně i druhému světcí). Kondaky: chrámu, svatému toho dne »Sláva...« Se svatými upokoj... »I nyní...« kondak všem svatým („Jako prvotiny...“)